

LUTHERSK KIRKETIDENDE

1863-2013

150ÅR

LEDER: PRESTENE FRA STATEN TIL KIRKEN

ARTIKLER OG INNLEGG

DEN NORSKE KIRKE –
EN SAMFUNNSLEDER FOR FRAMTIDEN?
MELLOMKIRKELIG RÅD OG
MIDTØSTEN – II
DÅPSSAMTALE MED BUDDHISTISK
FORELDER
MER OM EKTESKAPET OG KIRKENS
LÆRE

JUBILEUM

EN PAUSE

SØNDAGSTEKSTEN

PINSEDAG

2. PINSEDAG

TREEININGSSUNDAG

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

PRESTENE FRA STATEN TIL KIRKEN

”Jeg er glad for å kunne ønske prestene og biskopene velkommen til kirken,” sa en kirkeverge med et glimt i øyet da Kirkemøtet i april vedtok å be regjering og Storting sørge for at prestene går over fra å være statsansatte til å være ansatte i et nasjonalt kirkelig rettssubjekt. Kirkemøtets vedtak (i sak KM 05/13) er en naturlig oppfølging av forårets endringer i Grunnlovens kirke- og religionsparagrafer (For ordens skyld gjør jeg oppmerksom på at jeg var saksordfører for denne saken på Kirkemøtet). Når Kongens og regjeringens konfesyonsforpliktelse er falt bort, er også grunnlaget borte for direkte statlig styring av kirkens indre forhold. Et av de viktigste styringsredskapene i en moderne organisasjon er arbeidsgiverrollen, og det er derfor spesielt problematisk at prestene etter grunnlovsendringene skal være statsansatte. Selv om arbeidsgiveransvaret i det daglige er delegert til bispedømmerråd og biskop, er staten i siste instans den ansvarlige arbeidsgiver. Det kommer bl.a. til uttrykk ved at departementet er den instans som fastsetter tjenesteordningene for prester, proster og biskoper.

Når dette ikke ble endret i forbindelse med grunnlovsendringene, skyldtes det de uttrykkelige begrensningene i kirkeforliket av 2008, der det heter at Den norske kirke ikke skal defineres som eget rettssubjekt, og at biskoper, proster, prester og andre tilsatte i regionale og sentrale kirkelige organer fortsatt skal være statstjenestemenn. I og med at kirkeforliket bare er bindende fram til utgangen av innværende stortings-

periode, åpnes igjen handlingsrommet i denne saken etter stortingsvalget i 2013. Det er dette handlingsrommet Kirkemøtets vedtak søker å fylle: Etter Kirkemøtets mening må Den norske kirke etableres som et nasjonalt rettssubjekt, arbeidsgiveransvaret for prester og andre kirkelige medarbeidere som i dag er ansatt i staten må overføres til kirken, og nasjonale og regionale kirkelige organer må overføres slik at disse ikke lenger er statlige forvaltningsorganer.

En liknende reform som den som man nå ber om for de statsansattes del, skjedde for øvrige kirkelige medarbeidere da Kirkeloven ble revidert i 1996. Mens organister, klokkere, kirketjenere osv. inntil da hadde vært kommunalt ansatte, ble de fra 1997 ansatte i soknene som

Det er problematisk at prestene etter grunnlovsendringene skal være statsansatte.

fra samme tidspunkt fikk status som egne rettssubjekter. For å ivareta profesjonalitet i arbeidsgiverrollen ble fellesrådene tillagt oppgaven å ivareta arbeidsgiveransvaret på vegne av soknet. Samtidig ble KA etablert som en arbeidsgiverorganisasjon på kirkelig sektor. Det er en liknende prosess som nå foreslås gjennomført for de statsansatte – noe som uttrykkes gjennom kirkevergens velkomsthilsen på Kirkemøtet.

At en mer selvstendig kirke må ha status som eget rettssubjekt på nasjonalt nivå, er helt åpenbart. Det er nødvendig for å kunne ha eiendom, kunne gå til sak og bli saksøkt, og kunne være arbeidsgiver. Det er imidlertid ingen opplagt sak at menighetsprester skal være ansatt på nasjonalt nivå og ikke like gjerne i fellesrådene. Nettopp på dette punktet høstet forslaget til vedtak at-

skilling kritikk på forhånd, fra både KA og flere av arbeidstakerorganisasjonene.

Når Kirkemøtet likevel ber om en overføring av prestene til nasjonalt nivå, er det ut fra en vurdering av at dette er den løsning som vil ta kortest tid å gjennomføre. En overføring til fellerådene, eventuelt til en ny type prostiråd, vil kreve en utvikling av kirkeordningen, som kan forsinke prosessen. Etter Kirkemøtets vurdering er dette en sak som det haster med å få brakt i orden – av både kirkelige og religionspolitiske grunner. En overføring av prester tjenesten til nasjonalt nivå kan derimot gjennomføres på en måte som krever minimale endringer i den kirkelige organiseringen. Inntil noe annet er bestemt, vil det fortsatt være bispedømmeråd og biskop som ivaretar arbeidsgiverfunksjonene i det daglige.

Samtidig understreker Kirkemøtet i vedtaket at overføringen ansvaret for prester tjenesten til et nasjonalt rettssubjekt ikke endelig fastlegger hvor arbeidsgiveransvaret i en fremtidig kirkeordning skal plasseres. Kirkemøtet fastholder også målsettingen i tidligere kirkemøtevedtak om felles arbeidsgiveransvar i en framtidig kirkeordning. Det betyr at innordningen av prester tjenesten i en framtidig kirkeordning ennå ikke er avklart. At prestene så raskt som mulig blir ansatt i kirken, muliggjør imidlertid en samordning av betingelser for ulike grupper kirkelig ansatte, f.eks. gjennom et felles kirkelig tariffområde.

De nærmere betingelser for overføringen fra staten til kirken vil naturligvis være gjenstand for forhandlinger mellom partene. Her vil prestenes fagforeninger spille en viktig rolle for å sikre medlemmenes interesser i forbindelse med en overføring. Tidligere virksomhetsoverdragelser i statlig sektor har gjerne skjedd til stor motstand fra de ansatte. Mitt inntrykk er at det er stor forståelse i presteskaper for at staten ikke er noen varig arbeidsgiver etter fjorårets grunnlovsendringer. En slik holdning er også bekreftet av ledelsen i Presteforeningen.

Midlertidigheten i plasseringen av prester tjenesten peker på nødvendigheten av fortgang i arbeidet med en mer permanent kirkeordning. I sitt vedtak ber Kirkemøtet om at dette arbeidet fortsetter med full styrke. En målsetting med en slik kirkeordning må være å forenkle og samordne det som til nå har vært to ansvarslinjer i kirken, med røtter i henholdsvis det statlige og det kommunale. At Den norske kirke blir etablert som nasjonalt rettssubjekt, betyr ikke at soknene mister sin rolle som grunnenheten i kirken. De regionale og nasjonale strukturene må fremfor alt være støttestrukturer for den virksomheten som foregår lokalt. I hvilken grad kirkeordningen bidrar til dette, må være en prøvestein når ulike modeller skal tegnes ut.

I arbeidet mot en fremtidig kirkeordning gjenstår mye tanke- og utredningsarbeid. Samtidig må en ikke tro at en kan utrede seg fram til konsensus. I viktige spørsmål vil det være nødvendig at Kirkemøtet tar veivalg for den videre prosessen. Det er også viktig at arbeidet med kirkeordning ikke foregår i lukkede rom, men gjennom åpne prosesser og offentlig debatt.

Fremfor alt er det viktig at arbeidet med en fremtidig kirkeordning ikke bare skjer ut fra en intern organisasjonslogikk, men ut fra hensynet til kirkens kjerneoppgaver. Kirkeordning handler ikke bare om ytre strukturer, men om hvordan vil i framtiden skal organisere oss på en måte som best svarer til vår identitet og som best mulig legger til rette for å løse vårt oppdrag – som folkekirke i tjeneste for evangeliet.

Det er viktig at arbeidet med en fremtidig kirkeordning ikke bare skjer ut fra en intern organisasjonslogikk, men ut fra hensynet til kirkens kjerneoppgaver.

.....
HARALD HEGSTAD
HARALD.HEGSTAD@MF.NO

DEN NORSKE KIRKE – EN SAMFUNNSLEDER FOR FRAMTIDEN?

AV SILJE KVAMME BJØRNDAL, MEDLEM AV PINSEBEVEGELSEN OG STIPENDIAT VED DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET
SILJE.BJORNDAL@MF.NO

Da advokat Geir Lippestad sto ovenfor sitt livs oppgave i jobbsammenheng, stilte han seg selv spørsmålet: Hvorfor er jeg advokat og forsvarer? Svaret han kom fram til, handlet om verdier som rettssikkerhet, demokrati og menneskeverd. Vi gjør vel i å stille oss hvorfor-spørsmål i møte med store oppgaver i livet. Den norske kirke bør spørre seg selv: Hvorfor skal vi være ledere for morgendagens Norge? Dersom det ikke finnes gode svar, er det selvsagt helt legitimt å konkludere med at det ikke er en oppgave for DnK.

Som utenforstående vil jeg argumentere for at det finnes flere gode grunner til at DnK bør se på sin endrede situasjon som en mulighet til å innta en ny type lederskap. Hvem skal DnK i så fall lede, og hvordan kan den best gjøre det? La oss begynne med hvorfor DnK er en leder for fremtiden, noe som også henger sammen med hvem den skal lede.

HVORFOR: DNKS HISTORIE, RESSURSER OG BUDSKAP

Den norske kirke som religiøs aktør her til lands kan lignedes med USA som politisk aktør internasjonalt. De har lenge hatt betydelig makt, vært en overlegen økonomisk størrelse og generelt nytt stor respekt, av både venner og fiender. Men verden er i endring. USA har mistet mye av sin symbolkraft og er også i ferd med å miste sin suverene status som økonomisk og politisk stormakt. Kina vil snart gå forbi USA i BNP-løpet, mens India sannsynligvis vil passere Kina i folketall innen det neste tiåret. Slike forandringer i det globale landskapet krever at USA tilpasser og

redefinerer sin rolle for å unngå at de på sikt utspiller sin posisjon som en av verdens ledende nasjoner.

I fjor kom grunnlovsendringen som konstaterer at DnK ikke lenger er en statskirke. Den er fremdeles "Norges Folkekirke og understøttes som saadan af Staten" (§ 16), og minst like viktig: DnK er en klar majoritetskirke med 77 % av befolkningen som medlemmer. Men det norske samfunnet er i endring, noe som også medfører endrede forutsetninger for en religiøs "stormakt" som DnK. Den politiske innflytelsen (begge veier) er allerede svekket, de økonomiske ordningene er oppe til diskusjon, og symbolkraften er ikke den samme som i fordums tid.

Like fullt viser debattene i etterkant av Stålstettutvalgets utredning at mange fremdeles ønsker en ivaretagelse av kristen kulturarv og tradisjon, og at denne skal formidles både i vår grunnlov, i det offentlige rommet og som en del av våre barns allmenndannelse. Her har DnK et fremtredende lederansvar – ikke lenger som statens forlengede og autoriserte arm, men som den største og viktigste representanten for religiøs tro og praksis i landet vårt. Det er bare snakk om tid før majoritetskirken DnK i større grad vil befinne seg på samme banehalvdel som andre religiøse og kirkelige minoriteter, med tanke på særskilte privilegier.

Denne nye situasjonen gir DnK muligheten til å opptre som *primus inter pares*, både for bredden av kristen-Norge og for andre religiøse grupper. Med sin rike historie og relativt sett store tilgang på ressurser har DnK i denne overgangsfasen et lederpotensial som få andre religiøse aktører kan

skilte med. Når det gjelder hvorfor DnK bør innta en lederrolle i samfunnet vårt, er det for øvrig noe som er viktigere enn historie og ressurser, nemlig verdien av den kristne tro og arv for vårt land. Dersom DnK selv ikke er overbevist om at den forvalter et vitalt og livskraftig budskap for mennesker i vår tid, kan den vanskelig fremstå som en troverdig religiøs leder.

HVORDAN: VISJONER OG VERDIER FORMIDLET I SPRÅK OG PRAKSIS

”Fælt få velgere er opptatt av det indre livet i partiet eller hva partiet mener om seg selv. Velgerne spør om hva partiet leverer av resultater, hva partiet vil gjøre for å forandre Norge, og om lederne er troverdige.” (Erik Solheim, i *Politikk er å ville*) Nå er det absolutt ikke min intensjon å argumentere for at kirkene, verken DnK eller andre religiøse samfunn, bør tenke mer populistisk eller velgerorientert. Det er etter min mening en grøftekant og felle som DnK bør forsøke å styre unna etter beste evne. Men jeg tror Solheim har helt rett i at folk flest, med rette, er opptatt av visjoner og verdier: Hva vil kirken gjøre for å forandre Norge? Er kirkens ledere troverdige?

Å formidle kirkens visjon for samfunnet vårt handler om å tale troens språk slik at det kan forstås. Et forståelig trosspråk er ikke tømt for evangelisk innhold eller kontroversielle overbevisninger, men etter Jesu eksempel søker det å levendegjøre Guds virkelighet for dem vi snakker med. Det betyr at kirken ikke kan nøye seg med å snakke om håp uten å knytte dette håpet til en tid som går utover kalendertiden, eller om kjærlighet uten å knytte denne til Guds fullkomne kjærlighet. Kirkens visjon er større enn et politisk partiprogram og går på tvers av alle skillelinjer. I forlengelsen av argumentet om et levende trosspråk vil en slik visjon kunne formuleres forskjellig, med hensyn til tid, sted og sammenheng. Men et samlende utgangspunkt er at kirkens visjon til enhver tid ligger nært opp til det dobbelte kjærlighetsbudet.

En visjon bærer med seg verdier. Å elske sin neste i rammen av Jesu liv og forkynnelse inne-

bærer verdier som gjestfrihet, raushet og selvoppofrelse. Når kirker, med DnK i spissen, står frem som bærere og formidlere av visjon og verdier som folk kan forstå og slutte seg til, blir lederskap en naturlig tillitserklæring fremfor en institusjonalisert posisjon. Å være seremonimester og velferdsprodusent er ikke en stor nok visjon for DnK, men disse rollene kan absolutt nyttiggjøres i arbeidet for en større visjon som handler om å gi folk retning og livsmening i troen på Gud.

Her kommer kirkens praksis inn. Gjennom gudstjenester, diakonalt arbeid, kirkelige handlinger og annet samfunnsengasjement har kirken viktige muligheter til å formidle visjon og verdier. Økt bevissthet og frimodighet om betydningen av kirkens praksis og forkynnelse tror jeg vil være tjenlig for DnKs fremtid – vel vitende om at mitt perspektiv er utenforstående og baserer seg på DnKs offentlige profil og de sammenhenger hvor jeg har besøkt DnK, som gjerne er knyttet til høytider og spesielle anledninger. Kanskje kunne man tenke at dette diskvalifiserer fra å si noe om hva som vil være tjenlig for DnK, men dersom intensjonen er å være en leder utover den indre-kirkelige krets, er det jo nettopp disse møtepunktene DnK har med folk flest.

SAMFUNNSLEDER FOR FREMTIDEN

Lederskap handler ofte om å stille store spørsmål. Det betyr ikke at andre spørsmål er uviktige, enten det handler om samlivsetikk, eller det handler om vigsels- og gravferdsrettigheter, men at disse temaene aldri bør bli kirkens hovedgeskjeft, i alle fall ikke for en kirke som ønsker å være en troverdig og samlende samfunnsleder for fremtiden. For en slik kirke må visjon og verdier, formidlet i forståelig språk og praksis, hele tiden være for kirkens øye. Det betyr at mange bør stille seg Lippestads spørsmål, fra biskoper til kirketjenere, sokneprester og diakoner: Hvorfor gjør vi dette? Forhåpentligvis vil svarene inngi mot og motivasjon til å fremstå som en samfunnsleder for fremtiden.

MELLOMKIRKELIG RÅD OG MIDTØSTEN – II

EN VURDERING AV METODE FOR Å ANALYSERE HISTORIE OG AKTUELL POLITIKK I STYRINGSdokUMENTET FOR 2012–14

AV ANDREAS JOHANSSON, DEN NORSKE ISRAELSMISJONS REPRESENTANT I ISRAEL
NCMI.ISRAEL.REPRESENTATIVE@GMAIL.COM

1. SITUASJONEN FOR DE KRISTNE I MIDTØSTEN

Hvordan har de kristne det i Midtøsten? Styringsdokumentet for Midtøsten 2012–14 (SDMØ) som Mellomkirkelig råd (MKR) har laget, fokuserer bl.a. særlig på de kristnes situasjon i Midtøsten. Spørsmålet om hvordan man best kan støtte de kristne i Midtøsten, henger naturlig nok nøye sammen med hvilke behov de har, og hvordan situasjonen deres faktisk er. Siden det er mange land i Midtøsten, og forholdene dessuten varierer innad i landene, er spørsmålet om de kristnes situasjon kompleks. Motstridende svar kan være sanne samtidig, avhengig av hvilket område man refererer til.

SDMØ skriver i avsnitt 2.2. at de vil bidra til økt kunnskapsnivå om de kristnes situasjon, og at MKR vil nyansere forestillingene om at kristne emigrerer på grunn av islam. MKR mener det er utsikten til bedre økonomi, utdanning og arbeid som er hovedgrunnen til emigrasjonen, mens det varierer fra land til land i hvor stor grad de politiske og religiøse forhold motiverer til emigrasjon. Jeg har ikke primært innvendinger til konklusjonen MKR trekker, for det kan vise seg å være en riktig konklusjon, men jeg har derimot to hovedinnvendinger mot metoden som brukes for å drøfte dette sakskomplekset: 1) den historiske bakgrunnen for forholdet mellom islam og de kristne kirkene i Midtøsten og 2) utvalget av informanter for å finne ut av de kristnes situasjon.

SDMØ skriver ingenting om at antallet kristne har vært nedadgående i Midtøsten de seneste 1400 årene, og heller ingenting om hvordan

dhimmi-statusen¹ har fungert og i noen grad fortsatt fungerer "uoffisielt" i de muslimske landene. Måten dhimmi-systemet har fungert og delvis fortsatt fungerer på, har preget samfunnet dypt, både det muslimske flertallet og de kristne og jødiske mindretallene, på en slik måte at dhimmi-tankegangen er blitt en "normaltilstand". I samtaler om religionsfrihet mellom noen som er preget av moderne vestlig tankegang, og noen som er preget av dhimmi-tankegang, vil derfor mange av de samme ordene om "religionsfrihet", "diskriminering" og "rettigheter", ikke bety det samme. Mulighetene for å snakke forbi hverandre er stor. Derfor er det ikke godt nok at SDMØ gir seg i kast med å prøve å nyansere noe som helst om de kristne minoritetene sin situasjon uten først å gjøre rede for at de har opparbeidet seg nok teori til å tolke både sine egne spørsmål og de svar de for eksempel fikk på delegasjonsreisen sin våren 2012.

Jeg vil gi et eksempel fra valgkampen i 2012 til ham som senere ble president i Egypt, Muhammed Mursi.² Presidentkandidaten fikk spørsmål om hvordan han ser på religiøs konvertering, og han svarte først at det ifølge islam ikke er tvang i religionen, og han hevdet at enhver egypter er fri til å forandre på sin egen tro etter eget ønske. Men så i det samme intervjuet fortsatte Mursi med å presisere at denne friheten ikke gjelder offentlig. Jeg siterer *"Men for en som forkynner sitt frafall offentlig, og ber andre om å følge det, så er det en fare for samfunnet, i henhold til dets normer, tro, lover og grunnlov. Hvis noen handler på en korrump og gal måte i sitt eget hjem, så har ingen hverken religiøs eller lovlig rett til å*

banke på døra hans og spørre hva han driver på med. Men så fort hjemmet hans blir til en urenhetsens hule som truer samfunnet, må loven og sharia gripe inn. Dette om trosfrihet.” (egen oversettelse fra engelsk)

Dhimmi-tankegangen får konsekvenser for minst tre forhold, a) nemlig at når kristne i Midtøsten sier om seg selv at de har religionsfrihet (som noen hevder), eller at de ikke har religionsfrihet (som andre hevder), kan de begge ha rett, avhengig av hvilken definisjon av ”trostrihet” de bruker, og b) vi må forvente at kristne (og andre minoriteter) er preget av å skjelne sterkt mellom hva de tenker helt privat, og hva de kan si offentlig, siden de vet at enhver kritikk mot islam lett vil kunne brukes mot dem, under påskudd av at slike uttalelser er en trussel mot islam, lovene og samfunnet, og c) det er viktig å presisere om man med ”kristen” mener en person som har fått religionen nærmest som en arv fordi vedkommende vokste opp i en kristen familie, eller om man med kristen mener en som ”er døpt og tror på Jesus”, og som dermed også inkluderer tidligere muslimer. Jeg registrerer at SDMØ overhodet ikke nevner den aller svakeste gruppa av Jesus-troende i Midtøsten, de med muslimsk bakgrunn (Moslem Background Believers, MBB), og mener det er en dypt problematisk ”solidaritet med kristne” når man utelater de aller svakeste fra solidariteten sin.³

SDMØ forteller ikke hvordan de i tolkningen sin av de kristnes kår i Midtøsten har tatt høyde for disse konsekvensene av dhimmi-tankegangen. SDMØ er seg i og for seg bevisst problemstillingen at vestlig eksponering av vanskelige kår for kristne i Midtøsten kan forsterke problemene for kristne – noe som er helt som ventet for den som kjenner dhimmi-tankegangen, men drøfter ikke hvordan man skal takle at dhimmi-systemet på denne måten har bygget opp en effektiv hindring nettopp for at diskrimineringsproblemene ikke skal adresseres, siden de som har det vanskelig, alltid kan utsettes for enda litt større press hvis de eller vennene deres klager.⁴

Den andre hovedinnvendingen jeg har mot SDMØ sin metode for å finne ut av de kristnes kår i Midtøsten handler om utvalget av infor-

manter. Spør man personer med noenlunde offentlige verv i de muslimske landene, som har tenkt å bli værende der, om hva de mener om emigrasjon og andre sensitive ting, vil man sannsynligvis få litt andre svar og vektlegginger enn om man spør noen ”i skjul” med garantert anonymitet, og kanskje enda tydeligere avvik om man spør noen som allerede har emigrert. Lager man en Gallup om neste stortingsvalg i lokalene der Venstre har landsmøte, kan man komme til at Venstre vil få egen majoritet på Stortinget etter valget.

Personlig har jeg nok informasjon fra andre typer kilder enn det MKR har som understreker det problematiske i å leve som kristen i muslimske land og som noen ganger også oppgir økonomisk vanskelige levekår for kristne som en konsekvens av diskriminering i et muslimsk samfunn, til at jeg vet det må gjøres mye mer omfattende undersøkelsesarbeid før man, som SDMØ påstår å ville gjøre, kan bidra til å ”nyansere forestillingene om at kristne forfølges og emigrerer på grunn av islam.” (avsnitt 2.2.) Metoden gir ikke dekning for konklusjonen.

2. SOLIDARITET MED KRISTNE – STØTTENDE OG/ELLER KRITISK?

SDMØ sier i avsnitt 1.1. at solidaritet og støtte til de kristne i Midtøsten fra den globale kirke er viktig. Det er jeg enig i. Vi kan lære av hverandre. På den andre side sier SDMØ i 2.1. at MKR vil motvirke alle former for antisemittisme, uavhengig av hvor den kommer til uttrykk, både i europeiske og i arabiske land. Det er jeg selvsagt også enig i. Men hvorfor har ikke SDMØ tematisert hva MKR vil gjøre når store grupper av de kristne i Midtøsten viser seg å ha sterkt antisemittiske holdninger? Hvordan støtter man noen med holdninger man vil motarbeide? Kjenner ikke MKR til dette problemet, eller har de bare oversett det i SDMØ?

Noen eksempel: Den nå avdøde pave Shenouda III fra den koptiske kirka, som var en rimelig sentral og respektert kirkeleder i Midtøsten, sa i et intervju 8. april 2007⁵ sa at det var feil av paven i Roma å si at jødene ikke drepte Jesus, siden NT sier NT at jødene er ansvarlige

for Jesus sin død. Dessuten begrunner han forbudet for koptere til å reise til Jerusalem bl.a. med at han ikke vil de skal utsettes for israelsk media.

Biskopen i den syrisk-ortodokse kirka av Antiokia, George Saliba, som også, i hvert fall til nokså nylig, var med i eksekutivkomiteén til MKR sin samarbeidspartner Middle East Council of Churches (MECC) sa på en forelesning på et islamsk institutt ifølge en rapport fra 24. april 2002:⁶ "... Slik som kjent er, jødene tenker at bare de er menneskelige. Bare de er sønner av Adam. Så langt det kommer an på dem, har alle [andre] status som dyr. Hedninger. Dette motsier Guds budskap i verden... Vet dere hva de gjorde med profeten Jesaja?... De tok ham og sagde ham med en tresag, fra hode til fot, mens han fortsatt levde. De kuttet ham i to..." (egen oversettelse fra engelsk)

I 2011 uttalte den same biskopen⁷ på TV om den "arabiske våren" at "[Sionismen] står bak alle disse bevegelsene, alle disse borgerkrigene, all denne vondskapen, og den bruker menneskene i vesten – det være seg i USA, i Europa eller deres etterfølgere. ... Enhver intelligent person som leser Sion vises protokoller vil se omfanget av dets innflytelse på politikken i vår region og i verden." (egen oversettelse fra engelsk)

Lignende og enda tydeligere antisemittiske utsagn fra kirkeledere i Midtøsten er ikke vanskelige å belegge. Antisemittismen blant de kristne i Midtøsten er omfattende. Det går ikke å unnskyldte den som at de kristne må "innrette seg" etter det muslimske flertallet i landene de bor. Den kristne antisemittismen har egne røtter. Spesielt talende er at andre minoriteter som er blitt utsatt for diskriminering og forfølgelse av islamister i Midtøsten, som yazidiene, mandeene og bahaiene, aldri legger skylden på lidelsene sine på jødene eller på sionismen, slik de kristne gjør det, men heller plasserer ansvaret der det hører hjemme: muslimsk lov.⁸

3. FREDELIG SAMEKSISTENS I HISTORISK PERSPEKTIV

SDMØ refererer i avsnitt 1.2. at MKR har en grunnleggende tro på at det er mulig for men-

nesker av ulik religion og kultur å leve fredelig sammen. MKR sier: "Det har historien i Midtøsten lært oss".

For å kunne verifisere en slik påstand må man først definere noe nærmere hva man mener med "fredelig". Fravær av våpenbruk betyr ikke nødvendigvis fredelig sameksistens på noenlunde like betingelser.

Jeg har hørt mange vitnesbyrd om godt nabo-skap i Midtøsten mellom personer fra ulike folkegrupper og religioner. Likevel er jeg sterkt i tvil om dette er "hva historien har lært oss". Eksempelene på det motsatte er så mange. Massakre på jøder i Granada i 1066, jøder som måtte leve som slaver i Yemen, pogromer i Marokko i 1728, 1790, 1875, 1884, 1890, i Libya i 1785, 1860, 1897, i Persia 1839, 1867 osv.⁹

Jeg hørte en gang en israeler med bakgrunn fra Iran fortelle: På 1800-tallet da jødene i Iran bodde i gettoer, var det sameksistens og kontakt med muslimene, fordi jødene solgte alkohol til muslimene, men jøder fikk ikke ta på muslimer. Hvis det regnet, kunne ikke jøder gå ute, for om regnet først kom på en jøde og deretter falt på bakken, ville bakken bli uren. Sameksistens? Ja, men "fredelig sameksistens"? Det var ikke krig heller. Det kommer an på hva MKR mener med "fredelig".

Det finnes mange eksempel på konflikter og diskriminering av minoriteter i Midtøsten og Nordafrika i presionistisk tid.¹⁰ Jøder kunne være rike og få fine posisjoner i samfunnet under islam, men selv da var de underlegne. I boka "Travels among the Arab tribes inhabiting the countries east of Syria and Palestine"¹¹ forteller James Silk Buckingham om sitt møte med den rikeste jøden i Damaskus i 1816, som ga mat til hundrevis av fattige familier i eget hus hver dag. Denne jøden, Mallim Yusef, var embetsmann i det ottomanske riket og styrte finansene i Damaskus. Klærne hans måtte ha spesielle farger; han måtte sitte på gulvet når han var med muslimer og måtte bøye kne for de menneskene som ikke ville klart jobben sin i statsstyret uten hans hjelp. Fredelig sameksistens? Det var ikke krig.

Hvor stor den fredelige sameksistensen var i og rundt Jerusalem på 1850-tallet kan også

diskuterer. I perioden 1853-56, dvs. på den tida tyrkerne¹² styrte i landet, og Herzl sin sionisme enda ikke hadde sett dagens lys, refererer den britiske ambassadøren James Finn om forholdene: Jødene måtte betale årlige beløp for å få lov til å be ved Vestmuren; de måtte betale muslimske herskere for å unngå å få gravene sine opprevne, beskyttelsespenger for ikke å bli attackerte på veiene, ekstra skatt for at muslimer skulle inspisere jødisk slakt, og dessuten måtte de betale sukker til muslimske høytider.¹³ En gjennomgang av kassabøkene til det jødiske samfunnet i Jerusalem for årene 1760–1796 gir samme bilde¹⁴: Jødene måtte bli betale ekstra skatt og bestillinger for å bygge synagoger og for å få lov til å passere ”muslimsk land” med gravfølgene sine på vei til gravplassen på Oljeberget.

Den britiske ambassadøren James Finn forteller fra midten av 1800-tallet om at kristne prester i Jerusalem anklaget jøder for å drive med kannibalisme. Kristne påstod at jøder måtte bruke kristent blod til sine usyrede brød. En jødisk eldre mann ble tatt i klærne og ristet mens kristne sa til ham: Å jøde, har du knivene klare for blodet vårt! Fanatiske kristne pilegrimer angrep en jødisk gutt som hadde krysset grensen for hva som var lov for jøder i Gravkirka. Riktignok var det i teorien ikke lov for muslimer heller å krysse denne grensa, men siden muslimene styrte i landet, ble den regelen aldri fulgt opp overfor muslimer. Da den britiske ambassadøren prøvde å følge opp saken, fikk han høre at både grekerne, latinerne og armenerne mente at kristne hadde straffefrihet hvis de skulle komme i fare for å drepe en jøde som gikk for langt inn i Gravkirka.¹⁵ En minoritet behandlet en annen og svakere minoritet ille. Fredelig sameksistens?

At så ortodokse prester og katolske prester, i messeskrud, brukte våpen mot hverandre inne i Gravkirka midt i påskefeiringa 1846¹⁶, taler for at den interne kristne rivaliteten må ha vært rimelig sterk også alle de dagene våpnene ikke ble brukt.

Hvor kommer så MKR sitt inntrykk fra, om at fredelig sameksistens er hva historien fra Midtøsten har lært oss? Jeg vet at det er en del av den palestinske narrativen at muslimer og jøder levde

fredelig sammen i Midtøsten og særlig i Det Hellige Land, helt til sionistene kom. Punkt 2.3.2. i Kairos-dokumentet ser ut til å reflektere et slikt syn.

Finnes det fredelig sameksistens i Midtøsten? Klart det finnes det. Eksempelet jeg best kjenner, er fra mitt eget hverdagsliv i Haifa, Israel som inkluderer: bybildet, badestranda, felles jul- og chanukkafeiring, skole og barnehage til barna, nabolag og menighetsliv.

Jeg håper jeg med disse få eksemplene, av mange flere mulige, har klart å påvise at selv om fredelig sameksistens er mulig i Midtøsten, så vil noe slikt ikke innebære å vende tilbake til noe som en gang var, men heller å skape noe helt nytt.

For kapitlene ”4. Hva er okkupasjon?”, ”5. Bosetninger – kunsten å lage støy for å snakke forbi hverandre”, ”6. Hva vil skje om Israel ”avskaffer okkupasjonen?””, ”7. Fordriving av palestinere fra Øst-Jerusalem?” og ”8. Menneskerettsbrudd”, se www.israelsmisjonen.no

9. OPPSUMMERING

Hva er det MKR vil oppnå med SDMØ? Det regner jeg med de allerede har diskutert internt, men jeg spør igjen, for etter å ha lest SDMØ sitter jeg med inntrykket at det er høyst uklart hva MKR vil med midtøstenengasjementet sitt. De har noen fine ansatser, men jeg ser ikke at de klarer å overbevise om at de har funnet veien for å nå de målene de setter seg. Mye av grunnen til dette ser ut til å være at MKR flere ganger ikke har sjekket fakta. Dessuten er ikke MKR stringent nok i å presisere hva de egentlig skriver om og sikter til med sine planer og uttalelser. Det er et problem at MKR overforenkler alt for mange ting når de skal redegjøre for fakta; de har upresis begrepsbruk; de få gangene de prøver seg på argumentasjon, bruker de sterkere ord enn det er grunnlag for i konklusjonene.

Men hovedønsket mitt er likevel at MKR skal løfte fram sin kirkelige forpliktelse til å forkynne evangeliet om Jesus Messias til alle folk.

Krig og annen elendighet har vi nok av i Midtøsten. Da er det viktig ikke å miste fokus: Kirkens primær oppgave er å forkynne evangeliet

om Jesus Messias for alle folkeslag, for jøde først. Mens vi venter på at Jesus skal komme tilbake, vil jeg, som en konsekvens av evangeliet, også prioritere å kjempe for fred og rettferdighet, på en kunnskapsbasert og empatisk måte, så langt det går på denne sida av Jesus sin gjenkomst.

¹ Dhimmi-status refererer til en beskyttet annenrangs statsborger som bl.a. må betale en ekstra beskyttelsesskatt og forøvrig må leve under en rekke begrensninger. De to viktigste gruppene som har levd, og lever, med dhimmi-status i muslimske land, er jøder og kristne. Se for eksempel <http://www.dhimmitude.org> for mer informasjon om dhimmi-statusen. Alle referanser til internett er hentet i des. 2012.

² <http://www.memri.org/report/en/0/0/0/0/0/6586.htm>.

³ Andre kristne grupper MKR hadde tjent på å vise (mer) solidaritet med, er de hebraisktalende katolikkene og de evangelikale araberne i Israel.

⁴ Legger man til at de fleste av landene (minus Israel, medregnet Det palestinske området) vi snakker om, har en sterkt begrenset presse-, ytrings- og organisasjonsfrihet generelt, sier det seg selv at borgere flest er forsiktige med hva de sier når en delegasjonsreise fra DnK kommer på besøk.

⁵ <http://www.memritv.org/clip/en/1432.htm>.

⁶ http://www.memri.org/report/en/0/0/0/0/0/656.htm#_edn12.

⁷ http://www.memritv.org/clip_transcript/en/3047.htm.

⁸ <http://www.aymennjawad.org/10029/middle-eastern-christians-anti-semitism>.

⁹ <http://www.aymennjawad.org/10118/islamic-anti-semitism>.

¹⁰ Fra Marokko og Algerie: <http://jewishrefugees.blogspot.co.uk/2010/11/new-book-demolishes-maghreb-c.html?m=1>.

¹¹ <http://elderofziyon.blogspot.co.il/2008/10/richest-jew-in-damascus-1816.html>.

¹² Under det ottomanske styret var forholdene for minoriteter, den jødiske inkludert, relativt sett på et høydepunkt.

¹³ <http://elderofziyon.blogspot.co.il/2008/04/jewish-relations-with-muslims-in.html>.

¹⁴ [http://jcpa.org/article/the-jerusalem-jewish-community-ottoman-authorities-and-arab-population-in-the-second-half-of-the-eighteenth-century-a-chapter-of-local-history-2./](http://jcpa.org/article/the-jerusalem-jewish-community-ottoman-authorities-and-arab-population-in-the-second-half-of-the-eighteenth-century-a-chapter-of-local-history-2/)

¹⁵ <http://elderofziyon.blogspot.co.il/2008/04/jewish-relations-with-christians-in.html>.

¹⁶ Jerusalem, The Biography, S. S. Montefiore s 407. Denne boka gir forøvrig inntrykk av at Jerusalem sin historie aldri (de siste 3000 årene) har vært preget av fredelig sameksistens mellom mennesker med ulik religion og kultur, selv om det finnes kortere og mindre unntak.

DÅPSSAMTALE MED BUDDHISTISK FORELDER

AV ARILD ROMARHEIM, FØRSTEAMAUENSIS VED DET TEOLOGISKE MENIGHETSFAKULTET
ARILD.ROMARHEIM@MF.NO

Også på landsbygda er det etter hvert slik at etnisk og religiøs pluralisme blir vanlig. Man vet aldri hva som venter innenfor døra der man skal på besøk – ”i embeds medfør”. Men navnet på mora varslet her at det ikke var et helt vanlig norsk par jeg skulle inn til i dette aktuelle tilfellet. Det hele ble etter hvert så interessant at jeg ønsker å dele mine erfaringer med andre – og innhentet derfor de berørtes tillatelse til å kunne bruke dette.

Fraflytting blant yngre mennesker gjør at ektefelle ofte hentes annet steds fra, og det kan av og til skje i betydelig lokalt omfang. Mannen i huset hadde i dette tilfellet, som et dusin andre i det aktuelle området, fått seg en kone fra Thailand. De fikk barn sammen, og begge ønsket at barnet skulle døpes. Hun ante lite om hva en dåp var, hadde aldri vært på en kristen gudstjeneste, men hadde sett det på TV en gang. Det var hele hennes befatning med kristendommen. Hun var oppvokst i en thailandsk landsby, snakket litt norsk og litt engelsk. Mannen var heller ingen fast kirkegjenger. Hun var noe usikker i starten: Hvorfor kom jeg? Men hun roet seg ned da hun forsto at alle dåpsforeldre fikk en slik dåpsamtale, og at det altså ikke var for å kontrollere noe at jeg kom.

Plutselig sto jeg i en klassisk misjonssituasjon midt i vår folkekirkehverdag: Jeg skulle ”lære og døpe” i en sammenheng der evangeliet – for den ene av foreldrene – var fullstendig fremmed. Ja, mer enn det. Selve tanken om en skapergud var ukjent. Hennes rituelle, buddhistiske verden i Thailand var befolket av mange guder og åndevesener – mer eller mindre gode og onde så-

danne. Men der fantes ingen samlende Ånd, ingen ”Gud” over alle guder, ingen synds- og tilgivelsesproblematikk. Men hun kjente naturligvis til religiøs praksis av ulikt slag, og til munk, ledere og læremestere, i fortid og nåtid, hvorav Buddha selv var det fremste eksempel. Poenget var at nå ønsket de dåp, slik skikken var for norske barn. Mannen forholdt seg nokså i bakgrunnen under selve dåpsamtalen. Med ham gikk praten mest om lofotfiske og gravemaskiner. På grunn av fergetider hadde vi flere timer til disposisjon – og det kom godt med. Hun var oppriktig interessert i å få vite hva dåp var for noe. Men hva hadde jeg å spille på, som hun kunne forstå?

Gutten blir kristen. Dette var et greit poeng å ta tak i. ”Ja, det var fint,” syntes hun, for hun ønsket at gutten skulle være en kristen gutt. At ritualer ”virker”, er dessuten en kjent tanke.

Gud, Skaperen, vil passe på barnet. Akkurat som en mor eller far gjerne vil passe på sine barn, betyr dåpen at Gud vil passe på gutten, forklarte jeg. ”Det er bra,” svarte hun, selv om ordet ”Gud” gjorde henne litt usikker, men hun regnet tydeligvis med at dette åndevesen – som de kristne forholdt seg til – ville være positivt innstilt til barnet som følge av dåpen.

Dåpen betyr at vi skal se på barnet og lære å bli som barn. At vi voksne skal finne fram barnet i oss, var noe hun forsto helt spontant og umiddelbart. ”Fint!”

Fortellingen om Jesus og barna. Dette ble den viktigste og mest autentiske kommunikasjon om dåpens innhold. Jeg berettet i første omgang ganske fritt om denne hendelsen, før jeg siden

leste den da vi gikk gjennom dåpsritualet. Jeg framstilte det slik at noen kvinner kom med barna sine mens Jesus satt og underviste. At en høytstående åndelig lærer avbryter sin belæring til fordel for noen kvinner som trenger seg på med barna sine – enda disiplene prøvde å stoppe dem – gjorde inntrykk (Jeg unngikk å betone at Jesus ble sint, noe jeg ellers ofte gjør, for det kunne her lett tolkes som manglende sinnsliekevekt, upassende for en læremester). Disiplenes tenkemåte er forøvrig den mest ”normale”, og tørde være vel kjent i en kultur med stor forskjell på høy og lav – særlig på kvinner og menn – og hvor munk og åndelige lærere har en meget høy status. ”En fin fortelling,” var hennes uforbeholdne, ettertenksomme kommentar.

Bønnen Fadervår. Dette var første gang hun hørte den bønne som jeg forklarte at Jesus lærte disiplene sine. Vi leste den langsomt idet vi gikk gjennom ritualet som hun nå hadde fått en kopi av. Jeg gjentok bønnene på engelsk, én etter én. Dette gjorde at hun bedre grep meningen, i hvert fall til noen av bønnene. At et slikt åndevesen befinner seg i himmelen, er en kjent forestilling. ”Himmelen” er gudenes sted, et av de steder man selv en gang kan håpe på å bli gjenfødt. At gudens navn skal holdes i ære, er også begripelig. Vanskeligere er det vel med at ”Guds rike” skal komme – men det er jo heller ikke så helt enkelt for oss teologer. Flere av bønnene er jo svært jordnære: Både daglig brød, fristelser og befrielse fra

det onde hører med til en allmenn menneskelig erfaringsverden. Hun ble rett og slett grepet av denne bønne: ”Veldig fine ord!”

Hermed har jeg meddelt min opplevelse som jeg kom opp i ganske plutselig og uforberedt. Hvorvidt det var ”riktig” å foreta dåp, ble aldri noen aktuell problemstilling. Spørsmålet for meg ble kun hvordan de kunne få mest ut av denne handlingen som av dem begge var sterkt ønsket. Om vi tar overblikk over de store verdensreligioner, er det ingen som ligger så fjernt fra kristendommen som nettopp buddhismen; ingen har lengre veg å gå enn buddhistene for å begripe det kristne budskapet. Selve referanserammen for å forstå det hele – nemlig forestillingen om en gudsrelasjon – foreligger jo i alle de tre semittiske religionene og gjør det lettere å forstå selve innholdet i det kristne budskapet. Men dette mangler i buddhismen. Min viktigste tanke i etterkant er at selve realitetene rundt dåpen, slik den i vår kirke er rammet inn av Jesus-fortelling og ritual, i seg selv er svært kommuniserende, selv over de største kulturelle og religiøse avstander. Nøkkelen ligger i dåpen selv. Her møtes både det allment menneskelige – og dermed gjennkjennelige – og det spesifikt kristne. Dåpen er begripelig i en hvilken som helst religiøs setting. Og når sant skal sies: Jeg har vel knapt opplevd en tilsvarende spontan og positiv respons i noen dåpssamtale jeg ellers har holdt med ”vanlige” norske foreldre.

MER OM EKTESKAPET OG KIRKENS LÆRE

AV HARALD HEGSTAD
HARALD.HEGSTAD@MF.NO

Svein Aage Christoffersen kommenterer i forrige nummer min lederartikkel fra nr. 5/13 om samkjønnet vigsel sett i relasjon til kirkens lære om ekteskapet. Christoffersen skjønner åpenbart ikke helt hva jeg mener med begrepet ”lære”, og synes å oppfatte det som en slags tilbaketrekning fra den allmenne etiske debatten. La meg derfor først si noe nettopp om hva jeg mener med kirkens lære i denne sammenhengen.

Utgangspunktet for lærebegrepet er for meg kirkens oppgave med å forkynne evangeliet om Jesus Kristus. Denne oppgaven innebærer et stadig tolkningsarbeid, både av budskapet selv og av erfaringsvirkeligheten i lys av dette budskapet. Dette tolkningsarbeidet er dynamisk i den forstand at kirken stadig på nytt må formulere sitt budskap. Samtidig er noen elementer i dette tolkningsarbeidet mer stabile og forpliktende enn andre, og er med å forme kirkens og det enkelte kirkesamfunns identitet over tid. Slike forpliktende uttrykk for kirkens forståelse av Gud og verden betegnes gjerne som kirkens *lære*. Noen uttrykk for læren er i stor grad felles for kirkesamfunnene (som f.eks. treenighetslæren), mens andre lærespørsmål i større grad har definert konfesjonelle skillelinjer (f.eks. sakramentslæren). Også i slike læremessige kontroverspunkter har økumeniske samtaler de senere årene likevel avdekket større grad av konsensus enn man tidligere trodde var mulig. I luthersk sammenheng har bekjennelsesskriftene hatt en særlig betydning når det gjelder forståelsen av kirkens lære. Samtidig har liturgiske tekster vært viktige uttrykk for kirkens lære til enhver tid. Det samme gjelder kateketisk materiale som kate-

kismer og katekismeforklaringer.

Å påpeke at læren hører med til de mer konstante elementer i kirkens liv, betyr ikke at den er statisk eller uforanderlig. Også læreinnholdet må stadig tolkes, også på sentrale punkter (Jfr. den omfattende fagteologiske debatt om innholdet i treenighetslæren). I luthersk sammenheng er man prinsipielt åpen for at læren må endres dersom det viser seg at den ikke er i samsvar med Bibelen. Det betyr likevel ikke at enhver prest eller kirkeleder kan forholde seg til læren etter eget forgodtbefinnende. I Kirkelovens § 28 heter det at kirkelige råd og møter ”skal utføre sitt arbeid i lojalitet mot den evangelisk-lutherske lære”. Ifølge § 1 i Tjenesteordning for biskoper skal biskopen ”ta vare på den apostoliske lære etter Guds ord og vår kirkes bekjennelse”.

Når jeg mener dette er relevant for spørsmålet om samkjønnet vigsel, er det fordi forståelsen av ekteskapet tradisjonelt har vært et tema for kristen lære. Man kan selvfølgelig mene at ekteskapet ikke bør være noe læremessig spørsmål, eller at en eventuell lære bør revideres, men spørsmålet om de læremessige implikasjoner kan i alle fall ikke bare ignoreres. Som jeg påpekte i lederartikkelen, inneholder gjeldende ekteskapsliturgi utsagn om ekteskapet mellom mann og kvinne som villet av Gud, noe som forankres i bibelske utsagn som 1 Mos 1,27–28 og Matt 19,4–6.

Oppfatningen av ekteskapet mellom mann og kvinne som gudvillet er i stor grad et økumenisk fellesgods, noe som reformasjonens forståelse av ekteskapet som en borgerlig ordening ikke rokker ved. Det var dette jeg mente å få fram gjennom henvisningen til Melanchthons utsagn om ekte-

skapet i Apologien. Det er riktig at det var kirkens praksis omkring ekteskap Melanchthon primært var opptatt av å kritisere. Det dreier seg like fullt om en teologisk begrunnet kritikk der det særlig er verdt å merke seg to poenger: For det første avgrenser Melanchthon seg fra en rent positivistisk forståelse av ekteskapet, der ekteskapet ikke er annet enn det samfunnet (eller for den saks skyld kirken) definerer det som. Tvert om er den "guddommelige ordning" som ekteskapet er et uttrykk for, noe konstant, og som derfor gjør det mulig å kritisere den utforming ekteskapet til enhver tid blir gitt. For det andre henviser Melanchthon til bibelske tekster og hva "Skriften lærer" for å belegge hva "den naturlige rett" går ut på. Også i sin tolkning av det skapelsesmessig gitte er åpenbaringen tolkningsnøkkel (Jfr. Mælands utgave av Konkordieboken, s 194).

Forståelsen av ekteskapet som "innstiftet av Gud" betyr naturligvis ikke at den kirkelige lære om ekteskapet er en uforanderlig størrelse. På dette som på andre punkt må kirken stadig etterprøve og nyformulere sin lære. For et par generasjoner tilbake ville man vel i sin alminnelighet oppfatte tanken om kvinnens underordning under mannen som en del av denne læren. En slik oppfatning kan ikke sies å være en del av læren om ekteskapet i Den norske kirke i dag. Et langt mer radikalt skritt blir det når man fjerner kjønns polariteten fra det som konstituerer ekteskapet. Resultatet blir nærmest en eliminering av ekteskapsbegrepet, der man sitter igjen med et

relativt generelt begrep om samliv mellom to personer.

I en tradisjonell kristen forståelse kan ekteskapet derimot ikke bare begrenses til samlivet mellom to personer, men er også utgangspunktet for å sette barn til verden. Nettopp fordi samlivet mellom mann og kvinne er det biologiske utgangspunkt for forplantning, er denne samlivsformen blitt gitt en særlig status. Det er det etter mitt skjønn både gode teologiske og allmenn-etiske argumenter for å holde fast på.

Hensikten med lederartikkelen var ikke å gi noen fullstendig vurdering av samlivsutvalgets innstilling, men å peke på det jeg mener er et underbelyst tema i innstillingen. Hvis innstillingen fra utvalgets innstilling følges, betyr det at kirken ikke lenger har noen lære om ekteskapet? Hvorfor skal man så i det hele tatt vie? Eller innebærer det en radikal omformulering? Hvilke liturgiske konsekvenser skal i så fall det få, for både ulikekjønnede og samkjønnede par? Jeg forventer at Bispemøtet vil ta denne siden av saken på alvor i den videre behandling av saken.

Christoffersen utfordrer meg på slutten av sitt innlegg til å si hva jeg mener mer generelt om homofiles rettigheter. Til det er å si at jeg støtter en lovgivning som ivaretar homofiles ønske om stabile og forpliktende samliv, men at jeg er kritisk til den utvidede bruk av ekteskapsbegrepet, som ekteskapsloven representerer. Å støtte slike rammer betyr heller ikke en generell etisk aksept av homofilt samliv. Her ligger mine egne overveielser nært opp til mindretallet i utvalget.

EN PAUSE

REDAKSJONELL ARTIKKEL
NR. 26, LØRDAG 26. DES. 1942

Redaksjonen bestod på dette tidspunkt av Ragnvald Indrebø, Ludwig Schübeler og Johannes Smemo

Fra nyttår 1943 vil det bli en ufrivillig pause i L.K.s tilværelse. Pressedirektoratet meddeler nemlig at den forverrede situasjon på papirmarkedet medfører at bladet må slutte med å utkomme fra innværende års utgang.

Vi kan selvfølgelig ikke annet enn dypt beklage at L. K. blir rammet av dette nettopp som bladet skal gå inn i sin ottiende årgang. Så mye mer som vi har bevis for at det akkurat nå fylte et aktuelt behov som bindeledd mellom prester og som tjener – på sin spesielle måte – for den norske kirkes indre liv og mangfoldige oppgaver.

Men en pause kan no også forsåvidt ha sin positive verdi. I musikken samler pausen sinnet og gir tid til dypere forståelse av det tema som tolkes. I pausens lille no lever tonens fortid og framtid.

Vi vil uttale håpet om at den pausen som forholdene no påtvinger oss, ikke må betegne noen disharmoni men bli en pause med positivt verdi!

L. K. blir, liksom andre kirkelige organer, stoppet midt i en skjebnetime for den norske kirke. Vi står ved avslutningen av et år som med sine veldige begivenheter for alltid har satt sitt preg på den kirkelige utvikling hos oss. Året fremtvang avgjørelser som krevet de alvorligste personlige overveielser og ofre, og førte inn i mangen tung sjelekamp. Det blir historiens sak

å vurdere de forskjellige begivenheter og vi innanker det som skjedd er med frimodighet for historiens domstol.

Det er en oppreven tid den som norske prester i dag må orientere seg i. Meget beklagelig er det at vi i en slik tid ikke kan komme hverandre til hjelp gjennom en kirkelig presse. Når vi likevel ikke ser altfor mørkt på tingen, er det fordi vi tror at prestene har vennet seg til å gjøre bruk av de åndelige reserver som troen gir adgang til. Og at de her har funnet alle muligheter for en vellykket overvintring.

Derved er de sikkert også blitt mer skikket til å møte den åndelige hunger som er i folket og som de store skarer om prekestol og nattverdbord bærer bud om. Her har vi vår oppgave. Vår herlige og forjettelsesrike oppgave. Må vi aldri selv gjøre den mindre enn den er eller til noe annet enn den er. Og må vi alltid finnes som de tjenere der er tro. Selv om denne troskap skulde føre oss inn i ytterligere personlige og felles ofre og problemer.

Her ved inngangen til vår ufrivillige pause, gir vi hverandre som brødre og prester i den norske kirke denne hilsen: til ord og sakrament! Til ord og sakrament med alle våre egne behov. Med ord og sakrament til folkets. Da skal vår pause være fylt med takk og håp.

SØNDAGSTEKSTEN

ØYSTEIN I. LARSEN - ERNST-MODEST HERDIECKERHOFF - PER KRISTIAN HOVDEN SÆTRE

PINSEDAG - 2. PINSEDAG TREEININGSSUNDAG

PINSEDAG

19. MAI 2013

Prekatekst: Joh 14,23–29

*Lesetekster: 1 Mos 11,1–9; Apg 2,1–11 eller
Rom 5,1–5*

Liturgisk farge: Rød

BETRAKTNING

Åndens vinder har så ulike vindstyrker:

Åndens veier

*Som vindens hemmelige veier / fra hvor – og hvor
hen / Du vet det ikke / Usynlig som alt det skjulte /
Men nær – nær*

*En bris som brått / løfter seg fra intet / fyller de
slappe og ventende seil / Forløst glir båten / med kurs
mot nye kyster*

*Det milde pust / Lindring for bankende sår / og
solsvidd hud / til smerten blir glemsel / og alt heles*

*En plutselig storm mot land / Og alt blir angst /
for trær som velter og knuser / Men jorden ligger ny
og naken / beredt til gjenoppstandelse*

*Det fredfylte sus / gjennom løvverk og grener /
utenfor det åpne vinduet / når du har lagt deg og
ber din aftenbønn*

(August Bolstad: Spor av lys. Verbum 2000)

*”Herregud, for svære bokstaver du bruker i din
henvendelse til oss små!”*

(Er ikke det et ekte pinseord..?)

*(Hans Fredrik Dahl: Fra Pax til paven. Asche-
houg 2007.) Fra hans refleksjoner etter sitt livs
bråstopp, der han gjengir de fantastiske tablåer som
flagret for hans indre etter hjerneslaget, og Arnfinn
Haram dukket opp ved sengen med sykesakra-
mentet: ”Befriende for tanken, som nå kunne folde
seg ut over århundrene og omslutte hele Skaper-
verket, og som ble universell, ja, kosmisk på en
annen måte enn før. Herregud, for svære bokstaver.
- Men skremmende, fordi lille jeg med alle mine feil
og begrensninger måtte bare kjenne meg ikke bare
betydningsløs, men stundom rent uverdige, til å ta
del i dette. - - Stort og lite på samme tid, det var
fusit av disse merkelige hendelsene i Diakonhjem-
mets seng. Befriidd og fortunumlet fortsatte jeg livet,
provde i alle fall på det.”*

TEKSTEN

Joh 14 starter med utsagnet om at Han går foran oss dit vi skal (14,1–4). Så kommer løftene om at han skal komme dit vi er og bosette seg permanent der. Det skjer ved at Ånden kommer, som skal ”bli hos dere og være i dere” (v 17).

Vi skal til ham, men først: Han skal til oss. Vi dit, men først han hit.

Slik blir han åpenbart for oss, men blir borte for dem som ikke kan se ham lenger, ikke bare fordi han er fysisk borte for dem, men fordi de ikke har tatt i mot ham: De ser ham ikke og kjenner ham ikke (v 17). Spørsmålene fra disiplene driver fortsatt talen framover. Vårt tekst-avsnitt utløses av Judas' spørsmål: *Hvorfor bare for oss og ikke for verden?*

Summen av Jesu svar kan kanskje gjengis slik: Gjennom å holde fast på kjærligheten til ham, og derved også holde fast på ordet hans, er det dere, hans disipler, som nå skal bære Gud fram for verden. Det fundamentale er derfor at Jesus og Far bor i dere, og Talsmannen, Den hellige ånd, holder dette levende i dere og derigjennom for resten av menneskene. Talsmannen skal vitne om Jesus, men også de skal vitne, 15,26–27.

Parakletos – talsmann, bygger på en passiv-form: En som er tilkalt til hjelp. Det går ut over en teknisk term for advokat, latin *advocatus*, knyttet til rettsforhold, og gis de andre stedene en utvidet betydning med å lære, minne om/gjenkalle, tolke/forklare Jesu ord. Uttrykket *en annen talsmann*, 14,16, innlemmer også Jesus som talsmann. Jfr. 1 Joh 2,1, Jesus som vår talsmann i himmelen! Men altså også en talsmann fra himmelen. Avsnittene knytter Jesus, hans Far og Den hellige ånd nært sammen og danner en viktig basis for forestillingen om triniteten i Gud, selv om utsagnet i v 28, ”for Far er større enn jeg”, har avstedkommet store debatter i dogme-historien.

På påskedag og hendingene i tiden etter fikk mange se at han åpenbarste seg direkte. Det dannet et viktig underlag for kristusforkynnelsen (1 Kor 15,1ff), men løftet om Jesu nærvær gjennom talsmannen sprenger disse punktvisse anledningene og gir ham et varig nærvær i oss og gjennom oss, *monē* – *der man forblir* (Joh 14,23 og v 2).

Shalom er både åpningshilsen og, som her, avskjedshilsen. Når hilsenen kommer fra ham, sprenger den rammene for en vanlig ordhilsen. Hans fredshilsen har kraft i seg til å skape hva den nevner. Messias' komme skulle nettopp gi en

slik varig frelse og fred (Jes 9,6–7; Apg 10,36). Det setter spor i hele livet (Rom 14,16ff). Dette er ikke fromme ønsker, men realiteter, reelle løfter.

PREKEN

Den tidligere førsterekketeksten er nå flyttet hit. Så nå er den sentrale teksten om tårnet i Babel blitt dagens GT-stykke. Her går jo en direkte linje til Apg 2, så dette året er det lite passende med en alternativ episteltekst, og det er nærliggende å forfølge språksporet fra de to lesetekstene:

”Hele jorden hadde samme språk og samme ord,” (1 Mos 11,1) og ”Hvordan kan da hver enkelt av oss høre sitt eget morsmål?” (Apg 2,4 og 8) Den babelske språkforvirringen slo sprekker på pinsedag. Kirkens tid innebærer et nytt fellesspråk. Det er ikke først og fremst tungetalen som er kirkens ”esperanto”. Den har sin bruk, men sine klare begrensninger, slik Paulus underviser om, ”men dersom jeg ikke kan språket, blir jeg en fremmed for den som snakker det, og han blir en fremmed for meg.” (1 Kor 14,9ff; 19,23) Kirkens nye fellesspråk er *kjærlighetspråket*. Mesteren oppsummerte sitt årelange samvær og lærlingkontrakt med dem på den siste betydningstunge kvelden de var sammen: ”Forstår dere hva jeg har gjort for dere? ... da skylder også dere å vaske hverandres føtter...” (Joh 13) Det er et hjertespråk som skal brukes fra fødselen av. Det er den innfødtes tale, som først læres og praktiseres i den lille krets (Joh 13,34f). Derfra skal den krysse alle grenser av geografi, språk og kultur. ”Også dere skal vitne, for dere har vært hos meg fra begynnelsen av.” (Joh 15,26) I dette perspektivet kan den nesten provoserende anførselen i Gal 6,10, leses: ”La oss gjøre det gode mot alle så lenge det er tid, og mest mot dem som er vår familie i troen.” Hjertespråket kommer innenfra og læres hjemmefra. Å lære det nye hjertespråket er ikke idyll. Det er tilgivelsestrening og øvelse i å leve med motsetninger og uenighet, Kol 3,12f: ”... så dere bærer over med hverandre.”

Slik står det også igjen etter Jesu avskjedstaler hos Johannes. Han legger slik vekt på disiplenes

forhold til seg og til hverandre at han blir møtt av spørsmålet foran dagens tekst: ”Hva med verden?” (14,22) Verden er jo slett ikke glemmt. Hans gjerning sprenger alle barrierer: ”... soning – ikke bare for våre, men hele verdens. Også dere skal vitne.” (1 Joh 2,2)

PREKENSKISSE

Pinsedagens språkskole, leksjon 1–3:

Det nye språket, kjærlighetsspråket, er

- Et hjertespråk, springer ut av den nye fødsel.
- Et hjemmespråk, øves blant de innfødte: Se hvor de elsker hverandre.
- Et verdensspråk. Pinsen innleder misjons-tiden.

Då losnar tungbandet, då kved Guds folk i kor.
Nos 765

ØYSTEIN I. LARSEN
BISKOP EMERITUS
OEYSTEININGAR@GMAIL.COM

2. PINSEDAG

20. MAI 2013

Prekentekest: Joh 7, 37–39

Lesetekster: 2. Mos 17,1–7; Apg 15,1–11

Liturgisk farge: Rød

1. VANN OG VARME

Det lenge siden vi har hatt en riktig varm sommer. De tre siste somrene har mer eller mindre regnet bort, i hvert fall her jeg bor på det sentrale Østlandet. Erfaring med å være så tørst at det står om livet, har vi ganske enkelt ikke. For er det én ting vi har rikelig av i dette værbitte landet vårt, så er det tilgang på vann. Vi tar vannet som en selvfølge, men egentlig kan vi ikke takke nok for det, for globalt sett er vår situasjon et unntak fra regelen. Andre steder i verden er vann – i hvert fall i perioder – en kostbar mangelvare. Slik har det, for å nevne et eksempel, alltid vært i områdene rundt det østlige Middelhavet. Dette må vi ha i bakhodet når vi skal forberede en preken over teksten for 2. pinsedag. For Jesus og hans samtidige var jevn tilgang til vann ingen selvfølge. Tørke og ørkenområder var kjent for menneskene som livstruende krefter. Med dette utgangspunktet blir et løfte om ”levende vann” enda sterkere.

2. PÅ LETING ETTER DET GODE LIV

Hva er det som gjør livet verdt å leve? Det er mange svar som i dag tilbys i samfunnet vårt. På tv, i aviser og blader og ikke minst på sosiale medier presenteres vi ofte for mennesker som er tilsynelatende svært vellykket. Og budskapet vi får gjennom dette er ofte: ”Se her! Også dere kan leve på denne måten.” Vi kaller det livskvalitet. Det er det vi lengter etter, og selvfølgelig skal det ikke være mangel på kvalitet i livet vårt. Men så

finner vi etter hvert ut at vi egentlig bare har hoppet på materialismens karusell. Med bare stort hus, flott bil, lange reiser til fjerne strøk, mange venner og flinke barn klarer vi ikke nødvendigvis å slukke tørsten som brenner i oss, tørsten etter et godt liv med innhold. De materielle godene kan skape en fasade av vellykkethet, men denne fasaden kan samtidig skjule alt det som ikke er vellykket i oss. Det hjelper ikke at kroppen er mett, når sjelen holder på å tørste i hjel.

I Skåner menighet jobber jeg sammen med en kollega som er født og oppvokst i Etiopia. Han har en helt annen erfaringsbakgrunn når det gjelder tilgang på vann og mat eller mangel på denne tilgangen. Han fortalte levende hvor stor smerte det skaper rent fysisk når man ikke har tilgang på vann og mat. Og han fortalte hva det betyr når våre grunnleggende behov ikke kan dekkes. Men det han derimot ikke opplevde i hjemlandet i samme grad som her, var symptomer på en tørstende eller sultende sjel; han opplevde ikke depresjoner, ikke ensomhet, ikke overforbruk av naturens ressurser, ikke så mye rusavhengighet, ikke mangel på mening med livet.

I motsetning til denne beskrivelsen leser jeg i dag en artikkel over to hele sider om barne- og ungdomspsykiatrien ved Ahus i dagens utgave av lokalavisen (Romerikes blad, 22.4.2013, s 3 og 4). Konklusjonen er at vi de siste årene har sett en markant økning av ungdommer som trenger psykiatrisk hjelp. Dette skjer i et samfunn der den materielle velstanden aldri har vært så høy noen gang. Og jeg spør meg selv: Hvilke behov klarer vi ikke å dekke med måten vi lever på?

Snart går vi for øvrig også inn i en ny valgkamp; vi kommer til å høre mye om hva vi mangler, og jeg lurer på hvor mange som egentlig skjønner at vi klager på et ekstremt høyt nivå. Men er det noen som ser den store mangelen som vi faktisk har i livet?

3. SKJÆRINGSPUNKT OG VEIKRYSS:

Teksten vår er del av et veiskille i Johannes-evangeliet. Med kapittel 6 avslutter Jesus sin virksomhet i Galilea og slår inn veien mot Jerusalem.

Han har riktignok, ifølge Johannes, vært der to ganger før – hver gang som pilegrim på en av de store festdagene – men nå er det ingen vei tilbake; reisen går til konflikten med de religiøse lederne, til lidelse og død, men også til opphøyelse. Korsveien begynner med den tredje reisen til Jerusalem. Utgangspunkt er igjen en pilegrimsreise. Målet i første omgang er Sukkot, Løvhyttefesten.

De andre festreisene Johannes presenterer er:

1. Reisen til påskefesten (Kap 2,13–4,3) Her hører vi om hvordan Jesus ”ryddet opp” i templet, og vi følger dialogen han har med Nikodemus.
2. Reisen til en uventet høytid (Kap 5,1–47) Fortellingen om den syke ved Betesda og påfølgende dialoger.

Men nå er det ingen vei tilbake. Nå er det veien til lidelse og død.

På hver side av dette skjæringspunktet taler Jesus om grunnleggende livsnødvendigheter: Om brød for folkemengden i Galilea (kap 6), om vann for pilegrimer og festdeltakere i Jerusalem (kap 7). Brød og vann, mat og drikke. De mest fundamentale ”livsmedel” menneskeheten har behov for, varer som vi trenger for å opprettholde selve livet. Det som binder Jesu ord om livets brød og levende vann sammen, er Peters bekjennelse: ”Vi tror og vet at du er Guds hellige.” (kap 6,69)

For Jesus står brød og vann ikke bare for menneskenes materielle behov. Og i Norge får jo kroppen alt den trenger, og vel så det. Men mennesket består ikke bare av kropp; vi har også en sjel som har sine behov. Livets brød er næring for sjelen; det levende vann lesker en tørstende ånd.

4. JOHANNES 7 I SAMMENHENG

Jesus reiser opp til løvhyttefesten. Skildringen til Johannes kan deles i tre:

- a) Jesus i Galilea før festen (1–13)

Mens vi hører at de religiøse lederne står Jesus etter livet, oppfordres han av sine brødre om å bli med til løvhyttefesten. Dette ønsker ikke Jesus, med argumentet om at ”min kairos er ikke kommet”. Likevel velger han til slutt å følge etter,

men i hemmelighet. I Jerusalem blir han først ikke oppdaget, men det blir snakk om ham, og uenigheten blant folk blir tydelig.

b) Jesus midt under festen (14–36)

Jesus underviser på tempelplassen. Det oppstår undring over hvor kunnskapen kommer fra. Ikke fra rabbinerne i hvert fall. Jesus stadfester at den kommer direkte fra Gud. Den som gjør Guds vilje, vil forstå dette. Det følger en debatt om sabbaten. Den peker tilbake til sist Jesus var i Jerusalem og helbredet den lamme ved Betesda nettopp på en sabbat.

c) Jesus på festens siste dag, 37–52.

5. LØVHYTTEFESTEN

Løvhyttefesten (hebraisk: Sukkot) er den mest folkelige av de jødiske festdagene og feires over hele 7 dager fra 15.–21. tischri (slutten av september, begynnelsen av oktober). Høytiden er en slags høsttakkefest etter vin-, frukt-, og olivenhøst. Navnet kommer fra skikken at beboere lagde seg hytter på husenes flate tak, og pilegrimene på plasser i byen. Disse hyttene ble dekket med løvgreiner, og der levde man i denne sjudagersperioden. På nettsidene til Det mosaiske trossamfunn i Norge kan man lese:

Da jødene kom ut fra Egypt på sin vandring til Kanaans land, vandret de i forti år i ørkenen. De gikk fra en oase til den neste, hvilte en stund, og deretter fortsatte de på den lange ferden til landet de var blitt lovet av Gud. På grunn av dette måtte de bo i små løvhytter som de raskt kunne pakke sammen og ta med seg videre. I løpet av disse årene møtte de på mange vanskeligheter i ørkenen; stekende sol, sandstormer og mangel på mat og vann. Men Gud tok vare på dem og brakte dem trygt til Kanaans land, nå kalt Israel. Derfor står det skrevet i Toraen:

"I løvhytter skal dere oppholde dere i syv dager, slik at alle generasjoner skal vite,

at Israels barn oppholdt seg i løvhytter, da jeg førte dem ut av Egypt."

Johannes tar så utgangspunkt fra det som skjer på festens sjuende dag. På den siste dagen gikk prestene i prosesjon til Siloa-dammen – som vi kjenner som det stedet der den lamme fra Betesda ble helbredet – og hentet vann i en

gylden kanne. Dette vannet ble, sammen med det daglige vinofferet, helt i de to skålene på alteret.

6) VANN OG ÅND

I pinsen markerer vi at Guds Ånd når frem til menneskene. Det betyr at de gavene Jesus fikk fra Gud – først og fremst tro, håp og kjærlighet – gis videre til hans menighet. Akkurat som det levende vann kommer fra Kristus for å fylle de troende med livsinnhold som går utover det rent materielle, slik kommer også de troende til å bli en kilde til tro, håp og kjærlighet for menneskene sine, og på denne måten vil evangeliet videreføres. For med Kristus og i lys av hans forkynnelse berikes livet med innhold, kvalitet og kjærlighet. Livets vann fører til at det skapes håp i håpløse øyeblikk, glede i sorgen og til og med liv i møte med døden. Evangeliet er til for å deles: Vi tar imot og i troen kan vi ikke la være å spre det videre. Midt i denne verden med alle dens utfordringer vet jeg så at Gud leder meg til vann der sjelen min finner hvile (Salme 23). Og fra dette vannet skal jeg gjerne gi videre.

7) SALMEFORSLAG:

- 124 – Klippe, du som brast for meg
- 214 – Sannhets tolk og taler (vers 3)
- 352 – Jeg er tegnet i Guds hånd
- 711 – Du viste oss veien til livet (vers 4)
- 873 – Jeg er livets brød
- 029 – Kom regn fra det høye
- 093 – Det skjer et under i verden

ERNST-MODEST HERDIECKERHOFF
SOKNEPREST I SKÅRER
EMHE@LORENSKOG.KIRKEN.NO
ERNSTHER@ONLINE.NO

TREEININGSSUNDAG

26. MAI 2013

Preiketekst: Luk 24,45–48

Lesetekstar: Jes 6,1–8; Apg 17,22–34

Forteljingstekst: Apg 9,1–19

Liturgisk farge: Kvit

Treeiningsundag. Berre namnet hentar fram minna om kulepenn mot gjennomslagspapir, slurping frå termoskoppar og den låge, diskrete summinga frå dei medstudentane som måtte nynne seg gjennom Nicænum for å hugse teksten. Det luktar dogmatikkeksamen av denne sundagen, og eit akutt spørsmål melder seg: Korleis kan alt eg hugsar og ikkje hugsar om eitt vesen og tre hypostasar, ein substans og tre personar, dei kappadokiske fedrane og den augustiniske treeiningslæra, verte til ei preike som ikkje berre vert fjerne teoretiseringar om korleis Gud er i seg sjølv, langt borte frå oss?

Problemet er ikkje nytt, og har hefta ved vestkyrkjeleg teologi heilt sidan Augustin (Sjå t.d. Robert Jenson: *Systematic Theology vol. 1: The Triune God*, særleg s. 110–114). Augustin er den som riv talen om Gud (*theologia* i streng forstand) laus frå talen om Guds handlingar (*oikonomia*), slik at talen om den treeinige Gud vert skild frå vår einaste kjelde til kunnskap om Guds vesen, nemleg Guds handlingar i historia. Med denne teologien i bagasjen er det slett ikkje rart at dei to mest nærliggande alternativa for forkynning på treeiningsundagen verkar å vere anten livsfjern metafysikk eller å snakke om noko heilt anna. Sånn har det nok vore sidan pave Johannes 22. i 1334 la til treeiningsfesten i det romerske kyrkjeåret. Men det kan vere at tekstboka gjev hjelp til å kome rundt dette problemet.

For til treeiningsundagen i tredje rekka høyrer nemleg tre sterke, tunge tekstar om Gud, og sånn

apropos teologistudiet: Det kan vere fleire enn meg som kan hugse å ha teke førelsningsnotat om alle tre. Tekstane er Jesaja sitt syn av Gud i tempelet (Jes 6,1–8), Paulus sin tale på Areopagos (Apg 17,22–32) og misjonsbodet i Lukas si utgåve (Luk 24,45–48). Desse tekstane har naturlegvis svært ulik karakter, ei visjonsskildring, ein velforma tale av hellenistisk type og eit Jesus-ord, men dei har noko grunnleggjande til felles. Alle har eit tydeleg bilete av Gud og eit tydeleg samband mellom dette biletet og det som går føre seg i verda.

Evangelieteksten er det næraste Lukas kjem å oppsummere båe bøkene sine. Skriftene vitnar om Guds handlingar i historia; desse handlingane vert fullenda når Messias dør og står opp, og så skal omvending og tilgjeving for syndene forkynnast for alle folk. Dette er samstundes tale om Gud og eit bod til apostlane om å forkynne for heile verda. Det finst ingen overgang, fordi dei to kan ikkje skiljast. Det heile vert framstilt som ei, samanhengande Guds handling.

Paulus, eller i alle fall Lukas sin versjon av han, har eit anna utgangspunkt. Han startar i den naturlege teologien ("Det er i han vi lever, rører oss og er til"). Han held vidare fram med å hevde at Gud har ordna verda slik at menneska kjem til å søkje han, slik altaret for den ukjende Gud vitnar om. Poenget i Areopagos-talen kjem til slutt: Den Gud athenarane søkjer, er den same som har innsett den mannen som Paulus forkynner. Paulus sin bodskap om den oppstadne Kristus svarer til athenarane si leiting etter Gud. Det er det same verdshistoriske perspektivet over dette, som ein finn i Lukas-teksten, men referansane er heilt ulike.

Jesaja ser Herren Sebaot trone over serafane i uendeleg majestet, til lyden av deira "heilag, heilag". Men Gud er ikkje taus og fjern. Han tek bort Jesaja si skuld og synd, og gjev han eit kall: "Kven skal eg sende, kven vil gå for oss?" Jesaja svarer, etter den nølinga som høyrer profetar og andre til: "Eg! Send meg!"

I alle desse tre tekstane set Gud noko i rørsl. Han sender profeten; han får menneske til å søkje seg, og han sender ut apostlane for å forkynne. Denne rørsla byrjar hjå Gud og har fellesskapet

med Gud som mål. Det er denne rørsle, her hos oss, som fortel oss kven Gud er. Kyrkja ser i denne rørsle Faderen, Sonen og Den heilage anden som arbeider saman. Dette er det store perspektivet denne dagen.

Den homiletiske utfordringa er at ingen av tekstane seier særleg mykje om korleis dette ser ut på bakkenivå. Men kanskje kan ein få eit lite hint om ein tenkjer på Jesaja og korleis dette møtet med Gud forandra livet hans, eller på Paulus (og Paulus si omvendning er òg forteljningstekst denne dagen), eller på Dionysios og Damaris som kom til tru då Paulus talte. Dei bibelske helgenane er òg vanlege menneske (Det er vel kanskje heile poenget). Eller så får me hente våre hint frå gudstenesta, når me reiser oss, blandar våre røyster med englane og Jesaja sine serafar og Guds kyrkje i himmelen og på jorda og tilbedande syng "Heilag, heilag". Om me då vågar seie at ikkje berre handlar Gud der og då,

men at den brokete og mangfaldige forsamlinga omkring altaret også fortel oss om kven Gud er, då trur eg me er på sporet av ei god preike på treeiningssundag. Særleg godt vert det om predikanten har i bakhovudet at kyrkja sin fellesskap er radikalt større og meir mangfaldig enn den kanskje litt meir homogene gjengen som har møtt klokka 11 ein sundag i mai ein stad i Noreg, og at det Faderen, Sonen og Den heilage anden gjer hjå oss, er meir enn det som skjer mellom elleve og eitt. Denne sundagen får me litt hjelp frå Paulus til å hugse det. Det kan vere at predikanten sine to alternativ på denne sundagen, å snakke metafysikk og å snakke om noko heilt anna, faktisk let seg sameine. Og det kan jo verte bra.

PER KRISTIAN HOVDÉN SÆTRE
KAPELLAN I JAR KYRKJELYD
KAPELLAN@JAR-MENIGHET.NO

NYTT FRA BISPEDØMMERÅDENE

SØKERE

AGDER OG TELEMAR K BISPEDØMME

Søkere til stillingen som prost i Vest-Nedenes prosti, Agder og Telemark bispedømme:

Sagedal, Ole Jørgen (57), vikarprest, Kristiansand
Fjelstad, Arne Håvard (55), CEO, Kristiansand
Ellingsen, Gunnar (52), sokneprest, Langhus
Floberg, Steinar (48), sokneprest, Lillehammer
Fredwall, Jan Otto (50), fung. sokneprest, Ven-
nesla

Grøtberg, Erland (38), sjømannsprest/daglig
leder, New Orelans, USA

Bjerga, Hjalmar, (51) sokneprest, Arendal
Tveit, Geir Ola (53), sokneprest, Birkeland

TILSETTING

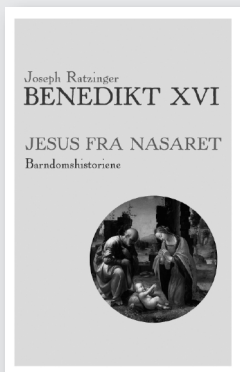
STAVANGER BISPEDØMME

Stavanger bispedømmeråd tilsatte i sitt møte 15.04.2013 Haakon Kessel som sokneprest i Tungenes prosti med Ræge sokn som særskilt arbeidsområde.

Den tilsatte har skriftlig bekreftet at han tar imot stillingen.

Joseph Ratzinger
BENEDIKT XVI
JESUS FRA NASARET

Barndomshistoriene
249,-

Denne tredje boken til Joseph Ratzinger/ Benedikt XVI fullfører hans biografi om *Jesus fra Nasaret*. Barndomshistoriene er å forstå som en prolog til de to foregående bøkene *Jesus fra Nasaret: Fra dåpen i Jordan til forklarelsen på berget* (2007) og *Jesus fra Nasaret: Fra inntøget i Jerusalem til oppstandelsen* (2011).

www.lutherforlag.no

Tor Johan S. Grevbo
GUDS MASKER I SJELESORGEN

249,-

Forfatteren gir i denne boken et meget verdifullt bidrag til den skandinaviske sjelesorglitteraturen. Teksten er teologisk grundig og innsiktsfull.

www.lutherforlag.no

Avsender:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad (ansv.), stipendiat Sunniva Gylver, universitetslektor Sjur Isaksen og sokneprest Anne Grete Listrøm. Redaksjonssekretær: Eyolf Berg

ALLE HENVENDELSER rettes til:
Luthersk Kirketidende v/Eyolf Berg
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO
Tlf. 91 17 65 37
E-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

INTERNETT: www.lutherskkirketidende.no
Opplysninger om annonsepriser og utgivelsesplan finnes på nettsidene.

ARTIKLER OG LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende sendes på e-post til ovenstående adresse. Artikler skal normalt ikke overstige 2500 ord, innlegg skal normalt ikke være mer enn 1200 ord.

ABONNEMENT: Pris kr. 550,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 750,- pr. år. Abonnementet inkluderer Tidsskrift for Praktisk Teologi (2 numre pr. år). Kontonummer: 3000.14.73669 Abonnementet løper til det sies opp skriftlig (brev eller e-post). Gamle og nye numre kan kjøpes i pdf-format fra <https://lutherskkirketidende.buyandread.com>